

**ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА
СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА**

**61003 м. Харків, вул. Кооперативна, 13/2
т. 731-31-32**

**НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ХАРКОВА ТА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань за 2020 рік
та інтернет-ресурсів)**

Вип. 28

**Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації
з питань культури і мистецтва Харківської
обласної універсальної наукової бібліотеки**

Харків 2021

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ВІДКРИТІ У 2020 РОЦІ В ХАРКОВІ

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ БЕРНШТЕЙНА

5 березня 2020 року у Харкові по вул. Багалія, 13 відкрили меморіальну дошку одному з видатних математиків ХХ століття Сергію Натановичу Бернштейну.

У цьому будинку вчений проживав з 1917 по 1933 рік.

Відкриття меморіальної дошки приурочено до 140-річчя від дня народження Сергія Бернштейна. Ініціатори встановлення пам'ятного знака – громадські організації ХОК «Дробницький Яр» і «Харківський музей Голокосту».

Довідка: Сергій Бернштейн народився 5 березня 1880 року в Одесі.

Вищу освіту і вчений ступінь доктора математичних наук здобув у Парижі. У 1908 році оселився в Харкові, де працював професором математики у Харківських вищих жіночих курсах та у Харківському університеті.

У 1928-1931 роках був директором організованого ним Харківського науково-дослідного математичного інституту.

У 1933 році переїхав до Ленінграда, а пізніше – до Москви.

Наукові праці вченого належать до трьох напрямків математики: до теорії інтегрування диференціальних рівнянь, до вчення про наближене вираження функцій за допомогою многочленів і до теорії ймовірностей.

Академік АН УРСР, Почесний доктор Паризького та Алжирського університетів, дійсний член Паризької, Болгарської академії наук.

Помер Сергій Бернштейн 26 жовтня 1968 року в Москві.

Джерело інформації:

Бернштейн Сергій Натанович [Електронний ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бернштейн_Сергій_Натанович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

В Харькове увековечили пам'ять математика Сергея Бернштейна [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/2020/03/06/v-harkove-uvekovechili-pamyat-matematika-sergeya-bernshtejna/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Косарева А. Памяти великого математика / А. Косарева // Харьков. известия.- 2020.- 7 марта.

У Харкові відкриють меморіальну дошку математику Сергію Бернштейну [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської

ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkriyut-memorialnu-doshku-matematiku-sergiyu-bernshteynu-44101.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку математику Сергію Бернштейну [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-matematiku-sergiyu-bernshteynu-44130.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ СТЕФАНА ТАРАНУШЕНКА

1 липня 2020 року у Харкові по вулиці Мironosiцькій, 76 відкрили меморіальну дошку мистецтвознавцю, історика архітектури та музеєзнавцю Стефану Андрійовичу Таранушенку.

Дошка на будинку, у якому мешкав Таранушенко у 1920-1933 роках,

була встановлена за ініціативою та на кошти Об'єднання організацій роботодавців Харківщини, історика Андрія Парамонова та благодійників.

Довідка: Стефан Андрійович Таранушенко (1889-1976) – мистецтвознавець, історик архітектури, організатор

та учасник пам'яткоохоронного руху в Україні. Народився у місті Лебедин, навчався на історико-філологічному факультеті Харківського університету. Працював викладачем в університеті. З 1919 року очолював державні структури з охорони пам'яток мистецтва і старовини.

У 1920-1933 роках був директором Музею українського мистецтва у Харкові. 1924 року захистив докторську дисертацію, у 1924-1929 – професор Харківського художнього інституту. Із 1926 – харківський крайовий інспектор охорони пам'яток культури та природи, із 1929 року – дійсний член Українського комітету охорони пам'ятників культури.

У 1933 році Таранушенко був заарештований за фальшивими звинуваченнями в антирадянській діяльності та засуджений до п'яти років позбавлення волі, покарання відбував у районі Чити. Після звільнення йому не було дозволено повернутися в Україну. Працював викладачем у виші у Пермі, науковим співробітником Курської картинної галереї, Астраханської картинної галереї.

1953-го року отримав дозвіл повернутися до України.

У 1953-1963 роках був співробітником Академії архітектури України (Київ). Вивчав пам'ятки мистецтва та архітектури Лівобережної України.

Стефан Таранушенко досліджував народне будівництво (зокрема на Харківщині), дерев'яні храми, кам'яну архітектуру, народне прикладне мистецтво, творчість окремих митців.

Вніс вагомий вклад у дослідження та вдосконалення техніки обмірів пам'яток українського монументального дерев'яного зодчества, теоретичних питань історії українського мистецтва, становлення пам'яткоохоронної справи в Україні.

Джерело інформації :

В Харькове появиться меморіальна дошка українському искусствоведу Стефану Андреевичу Таранушенко [Електронний ресурс] // ООО «Медиа группа «Объектив». - Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/06/27/v-harkove-otkroyut-dosku-ukrainskomu-iskusstvovedu-stefanu-andreevichu-taranushenko/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Малишко А. У Харкові громадським коштом встановили меморіальну дошку Стефану Таранушенку / А. Малишко // Культура і життя.- 2020.- 10 лип.

Таранушенко Стефан Андрійович [Електронний ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Таранушенко_Стефан_Андрійович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку мистецтвознавцю Стефану Таранушенку [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/uk/2020/07/02/u-harkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-mistetstvoznavtsyu-stefanu-taranushenku/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Стефану Таранушенку [Електронний ресурс] // KharkivToday.- Режим доступу: <https://2day.kh.ua/ua/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-stefanu-taranushenku>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові увічнили діяча, який зберіг пам'ять про знищену більшовиками українську архітектуру (відео) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/07/02/u-harkovi-uvichnili-diyacha-yakij-zberig-pam-yat-pro-znishhenu-bilshovikami-ukrayinsku-arhitekturu-video/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ БОРИСА КАШУБИ**

30 червня 2020 року у Харкові по вулиці Гіримана, 17-Б встановили пам'ятну дошку на честь Бориса Павловича Кашуби.

В будинку №17-Б він прожив 30 років.

Довідка: Кашуба Борис Павлович народився 23 вересня 1911 року у селі Шевченко, Пологовського району, Запорізької області.

У 1937 році закінчив Харківський авіаційний інститут зі спеціальності інженер-механік з двигунобудування.

У 1937 – 1941 роках працював провідним конструктором заводу № 75 у м. Харків. У 1941 – 1942-му – на заводі ЧТЗ провідним конструктором та заступником головного конструктора заводу № 7, м. Барнаул.

У 1943 – 1952 роках працював на Волгоградському тракторному заводі головним конструктором по дизелях, заступником головного інженера і головним конструктором зі спец виробництва.

У 1952 – 1982-му Борис Кашуба – головний (з 1974 року – генеральний) конструктор Харківського тракторного заводу.

За майже 30 років роботи на тракторному заводі Кашуба розробив з десяток нових моделей тракторів.

З 1932 по 1990 рік ХТЗ випустив понад 2,5 мільйони тракторів і 80% з них – під керівництвом Бориса Павловича Кашуби.

Модель Т-150, за яку інженер отримав державну премію, розробляв потайки – через заборону радянської влади. Згодом отримав державну премію за розробку трактора.

Лауреат державної премії СРСР. Професор кафедри «Автомобілі та двигуни» ХАДІ. Автор 28 винаходів і багатьох науково-технічних публікацій.

Джерело інформації :

В Харькове установили меморіальную доску конструктору ХТЗ [Електронний ресурс] // Главное.- Режим доступу: <https://glavnoe.ua/news/n357031264-v-harkove-ustanovili-memorialnuju-dosku-konstruktoru-htz>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Винахідники Харькова: Кашуба Борис Павлович // [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.- Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/page.php?page=vynahidnyky-kharkova&p=16>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У місті увічнять пам'ять видатних харків'ян // Бернштейну [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-misti-uvichnyat-pamyat-vidatnikh-kharkivyan-41630.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харькові встановили меморіальную дошку конструктору ХТЗ [Електронний ресурс] // Суспільне.- Режим доступу: <https://suspilne.media/44541-u-harkovi-vstanovili-memorialnu-dosku-konstruktoru-htz/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Юхименко А. Памяти великого конструктора / Юхименко А. // Слово ветерана Харківщини.- 2020.- 10 16 лип.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ФЕДОРА ПУРТОВА**

22 серпня 2020 року на фасаді будинку по вулиці Холодногірській, 13 відкрили меморіальну дошку Почесному громадянину міста Харкова, Герою Радянського Союзу Пуртову Федору Петровичу.

Довідка: Під час Другої світової війни командир дивізіону 786-го легкого артилерійського полку капітан Федір Пуртов брав участь у боях на Орловсько-Курській дузі, визволяв Польщу, форсував Західний Буг, Віслу, Одер, штурмував Берлін.

Федора Петровича Пуртова було нагороджено численними державними нагородами: медаллю «Золота Зірка Героя Радянського Союзу», орденом Леніна, орденом Червоного Прапора, двома орденами Вітчизняної війни I ступеню, орденом Вітчизняної війни II ступеню, двома орденами Червоної

Зірки, орденом За заслуги III ступеню, орденом Богдана Хмельницького III ступеню, медаллю «За Перемогу над Німеччиною», медаллю «За визволення Варшави», медаллю «За взяття Берліна».

Звання Героя Радянського Союзу йому було присвоєно 21 лютого 1945 року.

22 жовтня 2004 року Федору Пуртову було присвоєно звання генерала-майора армії.

У 2013 році Ф. Пуртов став Почесним громадянином міста Харкова.

Помер 16 вересня 2017 року на 97-му році життя.

Джерело інформації:

Памяти героя // Слово ветерана Харківщини.- 2020.- 28 серп. – 3 верес.

Про встановлення меморіальної дошки [Електронний ресурс] // Реєстр актів харківської міської ради 2020.- Режим доступу: <http://kharkiv.rocks/reestr/672743>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Пуртов Федір Петрович [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.-Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/pochetnyie-kharkovchane/purtov-fedir-petrovich.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

<http://lenta.kharkiv.ua/society/2017/09/17/186793.html>

https://www.facebook.com/permalink.php?id=332016834166086&story_fbid=620725758628524

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЯНИ ЧЕРВОНОЇ

13 жовтня 2020 року в Харкові відкрили меморіальну дошку кулеметниці третьої роти першого механізованого батальйону 54-ї бригади Яні Михайлівні Червоній. Її встановили на стіні школи №131 по вул. Чичибабіна, 11, де навчалася Яна Червона.

На дошці вигравійований текст: «У цій школі навчалася Бобкова (Червона) Яна Михайлівна. Старший солдат 46 окремого штурмового батальйону «Донбас – Україна». Загинула, захищаючи суверенітет та територіальну цілісність України в с. Новозванівка Луганської області.

Довідка: Яна Червона загинула 2 квітня 2019 року в районі населеного пункту Новозванівка-Попасна, коли в її бліндаж потрапив протитанковий керований снаряд. З 2017 року вона була старшим солдатом,

кулеметницею 46-го окремого батальйону спеціального призначення «Донбас Україна».

У 2016 році Яна Червона добровільно пішла до лав Збройних сил – у 54-ту окрему механізовану бригаду стрільцем. Пізніше стала кулеметницею третьої роти першого механізованого батальйону 54-ї бригади (рота Микити Ярового). У 2016-2017 роках брала участь в боях на Світлодарській дузі. Яна Червона була активісткою Євромайдану в 2013-2014 роках, допомагала українській армії в якості волонтера.

Поховали Яну Червону на Алеї Слави, яка знаходиться на 18-му кладовищі Харкова.

У кулеметниці залишилися чоловік, син і дочка.

7 квітня 2019 року указом Президента України Яна Червона нагороджена орденом Богдана Хмельницького III ступеню (посмертно).

Джерело інформації:

Гусев П. В Харькове установят мемориальную доску Яне Червоной / П. Гусев // Вечер. Харьков.- 2020.- 21 февр.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Яні Червоній [Електронний ресурс] // KharkivToday.- Режим доступу: <https://2day.kh.ua/ua/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-yani-chervoni>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Яні Червоній [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/visually/2020/10/13/u-harkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-yani-chervonij/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові встановлять меморіальну дошку загиблій під час обстрілу бойовиків на Донбасі кулеметниці Яні Червоній [Електронний ресурс] // Інтерфакс-Україна.- Режим доступу:

<https://ua.interfax.com.ua/news/general/642323.html>, - Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Червона Яна Михайлівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Червона_Яна_Михайлівна, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, НА ЧЕСТЬ ЗАГИБЛИХ НА ДОНБАСІ БІЙЦІВ

15 жовтня 2020 року у Харкові відкрили меморіальну дошку на честь загиблих на Донбасі бійців. Її розмістили на стінах храму Святого Іоанна Богослова.

На ній викарбувані імена бійців, які загинули на Донбасі протягом останніх шести років. Загалом тут двісті сімдесят п'ять прізвищ мешканців Харківщини, які так і не повернулися додому.

Пам'ятну дошку встановлено за ініціативи громадської організації «Всеукраїнське об'єднання родин зниклих безвісти та загиблих захисників України» за підтримки Храму Святого Іоанна Богослова та за кошти родин загиблих бійців, волонтерів та активістів.

Джерело інформації:

275 імен: у Харкові відкрили меморіальну дошку [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/visually/2020/10/15/275-imen-u-harkovi-vidkrili-memorialnu-doshku/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

В Харкове волонтеры собирают деньги на мемориал погибшим защитникам Украины [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/07/03/v-harkove-volontery-sobirayut-dengi-na-memorial-pogibshim-zashhitnikam-ukrainy/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

На харківському храмі увічнять пам'ять загиблих на Донбасі воїнів (відео) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/07/28/na-harkivskomu-hrami-uvichnyat-pam-yat-zagiblih-na-donbasi-voyniv-video/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку на честь загиблих бійців на Донбасі (відео, фото) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/operatively/2020/10/15/u-harkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-na-chest-zagiblih-bijtsiv-na-donbasi-video-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

ПАМ'ЯТНИК НА МІСЦІ ПОХОВАННЯ ЮРІЯ ШРАМКО

2 листопада 2020 року на 2-му міському кладовищі, на місці поховання Почесного громадянина міста Харкова та Харківської області Юрія Шрамко встановили пам'ятник.

Довідка: Юрій Меркурійович Шрамко – Почесний громадянин Харкова і Харківської області, багаторічний керівник банків «Реал Банк», «Грант» і Благодійного фонду «Правопорядок».

За ініціативи Юрія Шрамка «Реал Банк» надавав благодійну допомогу дитячим, навчальним, медичним установам, установам культури, релігійним організаціям, ветеранам і інвалідам війни, регулярно фінансував видання харківських письменників і вчених.

Банк брав участь у спорудженні Різдва Христового-Сергіївського храму, встановлення пам'ятника студбатівцям, створенні пам'ятника художнику Генріху Семирадському в сел. Печеніги, меморіальної дошки композитору Дмитру Клебанову.

Юрій Шрамко допомагав Харківському міському дитячому будинку «Родина», виплачував стипендії банку кращим спортсменам – студентам Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і студентам-відмінникам Харківського інституту банківської справи

Як голова правління регіонального благодійного фонду «Правопорядок» сприяв громадським організаціям і силовим органам у наданні допомоги дітям-сиротам, запобіганні правопорушень з боку неповнолітніх, зміцненні матеріально-технічної бази правоохоронних органів та навчальних закладів, боротьбі зі злочинністю.

За допомогою фонду Інститут терапії імені Л. Т. Малої та Інститут патології хребта та суглобів імені М. І. Ситенка придбали сучасну медичну апаратуру.

Помер Юрій Шрамко на 89-му році життя у травні 2019 року.

Джерело інформації:

В Харькове установили памятник почетному харьковчанину Юрию Шрамко (фото) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/operatively/2020/11/02/v-harkove-ustanovili-pamyatnik-pochetnomu-harkovchaninu-yuriyu-shramko-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Пам'ять // Харьков. известия.- 2020.- 3 нояб.

Почесному харків'янину Юрію Шрамку встановили пам'ятник [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу:

<https://www.city.kharkov.ua/uk/news/pochesnomu-kharkivyaninu-yuriyu-shramku-vstanovili-pamyatnik--45965.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Шрамко Юрій Меркурійович [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.-Режим доступу:

<https://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/pochetnyie-xarkovchane/shramko-yuriy-merkuriyovich.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ КОСТЯНТИНА МАКАРЕНКА

26 листопада 2020 року на фасаді будинку по пр. Любові Малої, 22 відкрили меморіальну дошку видатному дитячому лікарю-інфекціоністу Костянтину Макаренку.

Відкриття меморіальної дошки приурочене до 90-річчя від дня народження лікаря і вченого. Ініціатором встановлення пам'ятного знаку

виступила Харківська обласна асоціація педіатрів.

Костянтин Макаренко 38 років пропрацював в Харківській медичній академії післядипломної освіти, де заснував кафедру дитячих інфекційних захворювань. У будинку по

пр. Любові Малої, 22 вчений жив з 1969 по 2008 роки.

Довідка: Костянтин Макаренко – дитячий лікар-інфекціоніст, кандидат медичних наук, доцент, засновник і керівник кафедри дитячих інфекційних хвороб Харківської медичної академії післядипломної освіти. Народився 26 листопада 1930 року в с. Гниляково Одеської області. Вищу освіту здобув в Одеському медінституті.

З вересня 1962 року його життя було пов'язане з Українським інститутом удосконалення лікарів. Так, в 1962 – 1966 рр. працював асистентом кафедри педіатрії №1, в 1966 – 1993 рр. – доцентом по курсу інфекційних хвороб у дітей. У 1993 році в Харківській медичній академії післядипломної освіти він заснував кафедру інфекційних хвороб, якою завідував до 2000 року. Крім того, з 1997 по 2000 рік працював доцентом кафедри педіатрії, акушерства і гінекології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Костянтин Макаренко – автор понад 200 наукових публікацій, присвячених проблемам інфекційних хвороб у дітей. З 2000 по 2008 рр. працював над монографіями. Помер 9 грудня 2008 року після важкої і тривалої хвороби.

Учні і колеги лікаря відзначили, що Костянтин Костянтинович був талановитим вченим, педагогом і неперевершеним лектором. Завдяки йому

поглиблені знання з питань інфекційних хвороб у дітей отримали тисячі лікарів з України та інших країн світу, серед яких багато завідувачів кафедр, лабораторій, клінік і відділень медичних установ країни.

Джерело інформації :

В память об учителе // Харьков. известия.- 2020.- 28 нояб.

В Харькове установили мемориальную доску известному детскому врачу [Електронний ресурс] // Status quo.- Режим доступу: https://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/26.11.2020/v_harkove_ustanovili_memorialnyu_dosku_izvestnomu_vrachu/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Выдающемуся детскому врачу-инфекционисту установили мемориальную доску в Харькове [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/11/26/vydayushhemusya-detskomu-vrachu-infektsionistu-ustanovili-memorialnyu-dosku-v-harkove/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

**МЕМОРИАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ІГОРЮ СТЕПАНОВУ**

29 грудня 2020 року у Харкові по вул. Динамівській, 5а відкрили меморіальну дошку видатному спортивному організатору, заступнику голови обласного спортивного комітету та Заслуженому тренеру України з легкої атлетики Ігорю Федоровичу Степанову.

Дошку відкрили до 40-річчя естафети Олімпійського вогню Ігор-1980, координатором якої по Харківській області був Ігор Степанов.

Довідково: У Харківській області за ініціативи місцевого відділення Національного олімпійського комітету України розпочали відкривати меморіальні дошки «видатним харківським спортсменам, тренерам та спортивним діячам». Перша меморіальна дошка присвячена пам'яті Ігоря Степанова – не олімпійського чемпіона, а видатного спортивного організатора, заступника голови

обласного спортивного комітету та координатора по Харківській області естафети Олімпійського вогню Ігор-1980.

Джерело інформації :

В области начали увековечивать память спортсменов [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/2020/12/30/v-oblasti-nachali-uvekovechivat-pamyat-sportsmenov/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове открыли мемориальную доску Игорю Степанову [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу:

<https://www.objectiv.tv/objectively/2020/12/30/v-harkove-otkryli-memorialnuyu-dosku-igoryu-stepanovu/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Про встановлення меморіальних дощок [Електронний ресурс] // Реєстр актів харківської міської ради 2020.- Режим доступу: <http://kharkiv.rocks/reestr/687117>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку заслуженому тренеру України [Електронний ресурс] // Depo.Харків.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-zasluzhenomu-treneru-ukraini-202012301265931>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

ПАМ'ЯТНИКИ ТА МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ, ВІДКРИТІ У 2020 РОЦІ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ БОРИСА ПРИХОДЬКА

22 лютого 2020 року на фасаді Циркунівського ліцею Харківського району відкрили меморіальну дошку Приходьку Борису Миколайовичу.

Меморіальна дошка присвячена відміннику народної освіти, почесному громадянину села Циркуни Приходьку Б.М., який у 1961 – 2009 роках працював у цій школі вчителем фізики і астрономії, багато років був її директором.

Джерело інформації :

Народному вчителю! // Трибуна трудящих (Харківський р-н).- 2020.- 28 лют.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ СЕМЕНЕНКА

У місті Лозовій (лютий 2020) було відкрито меморіальну дошку почесному громадянину міста Юрію Олексійовичу Семененку.

50 років свого життя Юрій Семененко віддав Лозівському ковальсько-

механічному заводу. Обіймаючи посаду голови профкому, він відстоював інтереси не лише заводчан, а й міста в цілому. Був нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Почесний громадянин міста Лозова.

Джерело інформації :

Лілітко Г. У Лозовій відкрито пам'ятну дошку почесному громадянину міста Юрію Семененку / Г. Лілітко // Голос Лозівщини.- 2020.- 14 лют.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ЛУГОВСЬКОГО**

У селищі Малинівка Чугуївського району (лютий 2020), на фасаді ліцею №2 було відкрито меморіальну дошку на честь воїна-інтернаціоналіста, молодшого сержанта Віктора Луговського, який навчався у цьому навчальному закладі.

В. Луговський героїчно загинув 8 серпня 1984 року, виконуючи інтернаціональний обов'язок.

Джерело інформації:

Шемчук З На відкритті меморіальної дошки на фасаді ліцею №2 у Малинівці / З. Шемчук // Вісник Чугуївщини.- 2020.- 22 лют.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА РОДІОНОВА**

У Чугуєві на будинку №126 по вулиці Харківська (липень 2020) встановлено меморіальну дошку Почесному громадянину міста Чугуєва Володимиру Родіонову.

Саме в цьому будинку письменник мешкав не один десяток років, надихаючись і створюючи свої літературні твори.

Ім'я поета добре відомо жителям нашого міста. Володимир Родіонов – член Спілки письменників України, лауреат численних літературних конкурсів та премій, автор понад 60 збірок поезії та прози. Він із задоволенням відвідував літературні зустрічі і вечори, щедро

ділячись з жителями міста своїм талантом.

Щирі і глибокі рядки його творів наповнені любов'ю до Чугуєва, який став для поета другою батьківщиною, і до людей, які тут живуть.

Джерело інформації:

На будинку №126 по вулиці Харківська встановлено меморіальну дошку Почесному громадянину міста Чугуєва Володимиру Родіонову [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Чугуївської міської ради та її виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://chuguev-rada.gov.ua/news/id/8650>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ МАСЛАКА**

21 липня 2020 року на фасаді будівлі поліклінічного відділення Зміївської центральної районної лікарні було відкрито меморіальну дошку лікарю Анатолію Миколайовичу Маслаку.

Саме тут з 2005 по 2019 рік А.М. Маслак працював завідуючим поліклініки.

Джерело інформації :

Логвіна Т. Таких, як він, не було і більше не буде / Т. Логвіна // Вісті Зміївщини.- 2020.- 23 лип.

У Змієві відкрили меморіальну дошку Анатолію Маслаку [Електронний ресурс] // ТРК «Зміїв ТБ» – Телеканал 25.- Режим доступу:

<http://25tv.com.ua/news/u-zmv-vdkrili-memoralnu-doshku-anatolyu-maslaku>,

вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВАЛЕНТИНА СІМ'ЯНЦЕВА**

4 серпня 2020 року на фасаді будівлі Великобурлуцького краєзнавчого музею відкрито меморіальну дошку сотнику Армії УНР, учаснику Першого зимового походу, інженеру-гідротехніку, скульптору та публіцисту Валентину Івановичу Сім'янцеву.

Довідка: Валентин Сім'янець – військовий, скульптор та публіцист.

Народився 11 квітня 1899 року в слободі Великий Бурлук Вовчанського повіту Харківської губернії.

В армії Української народної республіки служив з 1918 року. Застав часи Центральної Ради, Української Держави та Директорії. В період Перших визвольних змагань – спочатку козак 2-ї чоти кінної сотні Богданівського пішого полку,

бунчужний 3-ї сотні («Богданівської») полку Чорних запорожців.

Брав участь у Першому зимовому поході, за що був нагороджений Залізним хрестом УНР.

Перший зимовий похід – військовий похід Армії Української Народної Республіки під проводом Михайла Омеляновича-Павленка тилами Червоної та Добровольчої армій. Тривав із 6 грудня 1919 по 6 травня 1920 року.

Головним завданням Зимового походу було збереження присутності української армії на українській території, у ворожому запіллі, шляхом партизанських дій, в той час, як її Головний Отаман Петлюра перебував зі своїм штабом у Варшаві.

У 1920 році Валентин Сім'янець був інтернований до Польщі, пізніше жив у Чехословаччині та США. Помер у Філадельфії і був похований на місцевому кладовищі.

Джерело інформації:

В Харьковской области откроют мемориальную доску офицеру УНР [Електронний ресурс] // NewsRoom Kharkiv.- Режим доступу: <https://www.newsroom.kh.ua/news/v-harkovskoy-oblasti-otkroyut-memorialnuyu-dosku-oficeru-unr>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

На Харківщині увічнять пам'ять бійця армії УНР [Електронний ресурс] // Деро.Харків.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/na-kharkivshchini-uvichnyat-pamyat-biytsya-armii-unr-202007291194843>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

На Харківщині встановили меморіальну дошку бійцю Армії УНР (фото) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/08/04/na-harkivshhini-vstanovili-memorialnu-doshku-bijtsyu-armiyi-unr-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

На Харківщині відкрили меморіальну дошку сотнику Армії УНР, який брав участь у Першому зимовому поході [Електронний ресурс] // Деро.Харків.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/na-kharkivshchini-vidkrili-memorialnu-doshku-sotniku-armii-unr-yakiy-brav-uchast-u-pershomu-zimovomu-pokhodi-202008041197561>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Лукашова Л., Склярлова Л. Сотник української армії / Л. Лукашова, Л. солярова // Вісник Великобурлуччини.- 2020.- 7 серп.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЯ ЄМЦЯ

15 серпня 2020 року у смт Шарівка Богодухівський району на фасаді Будинку культури було встановлено меморіальну дошку на честь Василя Ємця – видатного бандуриста та воїна армії УНР.

Саме тут народився народився видатний слобожанин.

Довідка: Василь Ємець – український бандурист-віртуоз, історик, письменник, бандурний майстер, вояк Армії УНР.

У січні 1918 року він у складі Бойового куреня військового міністерства УНР брав участь в обороні Києва від червоних військ Михайла Муравйова. У березні-квітні служив у полку ім. гетьмана Петра Дорошенка

Першої козацької синьої дивізії УНР. Того ж року Ємець організував Кобзарський хор.

У 1920 році він емігрував до Берліна, де студіював музику в Берлінській консерваторії та написав працю про кобзарів. У подальші роки давав концерти в Західній Україні, Чехословаччині, США, Канаді, Бельгії, Франції.

Джерело інформації :

На Харківщині відкрили дошку на честь вояка УНР Василя Ємця [Електронний ресурс] // Depo.ua - Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/na-kharkivshchini-vidkrili-doshku-na-chest-voyaka-unr-vasilya-emtsya-202008161202500>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Богодухівському районі відкрили пам'ятну дошку українському бандуристу і бійцю УНР (фото) [Електронний ресурс] // Медиа група «Об'єктив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/08/16/u-bogoduhivskomu-rajoni-vidkrili-pam-yatnu-doshku-ukrayinskomu-banduristu-i-bijtsyu-unr-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЯ ГЛУШКА

11 вересня 2020 року у Дворічній на будівлі дитячо-юнацького клубу фізичної підготовки «Юність» було встановлено меморіальну дошку видатному вчителю, тренеру багатьох поколінь волейболістів, ініціатору відкриття на Дворічанщині спортивної школи, Почесному громадянину Дворічанського району Глушку Василю Івановичу.

Джерело інформації:

Фомін А. У Дворічній відкрито меморіальну дошку / А. Фомін // Дворічанський Край.- 2020.- 19 верес.

Відкриття меморіальної дошки пам'яті Глушка В.І. [Електронний ресурс] // Дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки "Юність" Дворічанської районної ради Харківської області.- Режим доступу: <http://dyukfp.dvorichna-vo.gov.ua/news/id/13196>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ВОЇНАМ, ЩО ЗАГИНУЛИ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

15 вересня 2020 року у селі Царедарівка Лозівського району, Харківської області відкрили Пам'ятний знак воїнам, загиблим під час Другої світової війни.

На місці Пам'ятного знака поховані 149 воїнів 270-ї стрілецької дивізії 6-ї армії Південно-Західного фронту, які загинули в боях за визволення села в лютому 1942 році.

Джерело інформації:

[Електронний ресурс] // Под Харьковом открыли памятник воинам, погибшим во время Второй мировой войны. - Режим доступу: <https://statusquo.com.ua/news/2020/09/15/pod-kharkovom-otkryli-pamyatnik-voynam-zagiblim-pod-chas-drugoy-svetoj-vojny>

https://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/15.09.2020/pod_harkovom_otkryli_pamyatnik/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

У Царедарівці відкрили Пам'ятний знак загиблим воїнам у часи Другої світової війни [Електронний ресурс] // Лозівська міська рада.- Режим доступу: <https://lozovarada.gov.ua/golovni-novini/sergij-zelenskij-vzyav-uchast-u-vidkriti-pam-yatnogo-znaku-zagiblim-vojinam-yaki-zakhishchali-selo-tsaredarivku.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА РОБІТНИКАМ ЗАВОДУ «ЧЕРВОНИЙ ПРОМІНЬ» (БАРВІНКІВСЬКИЙ Р-Н)

27 вересня 2020 року на будівлі колишнього адміністративного корпусу заводу «Червоний промінь» у Барвінковому відкрили меморіальну дошку робітникам підприємства, які пройшли Другу світову війну.

Виготовлено пам'ятну дошку за сприяння депутата Верховної Ради України О. Літвінова і його помічника-консультанта Д. Ємець.

Джерело інформації:

Увіковічили пам'ять // Вісті Барвінківщини.- 2020.- 2 жовт.

ПАМ'ЯТНИК НА МІСЦІ КАТАСТРОФИ АН-26

1 жовтня 2020 року у місті Чугуїв Харківської області на місці катастрофи військового транспортного літака АН-26Ш встановлено пам'ятник.

На меморіальній плиті викарбовано напис, яким супроводжуються авіакатастрофи – «Вічного вам польоту».

Довідка: 25 вересня 2020 року близько 20:50 біля міста Чугуєва Харківської області при входженні на посадку зазнав катастрофи військовий транспортний літак АН-26. На борту знаходилися, крім членів екіпажу, курсанти Харківського університету Повітряних Сил ЗСУ ім. Кожедуба.

Джерело інформації:

На месте крушения АН-26 на Харьковщине установлен памятник (фото) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу:

<https://www.objectiv.tv/objectively/2020/10/01/na-meste-krusheniya-an-26-na-harkovshhine-ustanovlen-pamyatnik-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ІВАНА ПРОТОПОПОВА**

8 жовтня 2020 року на будівлі Геніївської ЗОШ І-ІІІ ступенів Зміївського району було відкрито меморіальну дошку Герою Радянського Союзу Івану Івановичу Протопопову.

Довідка: Протопопов І. І. народився 15 квітня 1907 року в селі Геніївці, Зміївського району Харківської області. На фронт був призваний у жовтні 1942 року. У 1944 році закінчив військово-піхотне училище. Воював на 2-му і 1-му Білоруському фронтах в 1-ї стрілецької дивізії 70-ї армії.

У березні-квітні 1944 року на 2-му Білоруському фронті брав участь в Поліській наступальній операції по розгрому угруповання німецьких військ в районі Ковеля. У липні 1943 року брав участь в Люблін-Брестській операції (складової частини Білоруської стратегічної наступальної операції «Багратіон»), в ході якої 70-а армія завдала удар північніше Ковеля, з метою обходу Бреста з південно-західного напрямку.

10 серпня 1944 старший лейтенант І.І.Протопопов загинув в бою. Похований біля села Осовном (нині Люблінське воєводство).

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 березня 1945 року «за зразкове виконання бойових завдань командування на фронті боротьби з німецько-фашистськими загарбниками та виявлені при цьому відвагу і героїзм», старшому лейтенантові Протопопову Івану Івановичу присвоєне звання Героя Радянського Союзу (посмертно).

Джерело інформації :

У Геніївці відкрито меморіальну дошку герою-земляку // Вісті Зміївщини.- 2029.- 15 жовт.

Відкриття меморіальної дошки Герою Радянського Союзу І.І.Протопопову [Електронний ресурс] // Шкільний сайт КЗ «Геніївська ЗОШ І-ІІІ ст. ім. І. І. Протопопова».- Режим доступу: http://geniivkaschool.ucoz.ua/news/vidkrittja_memorialnoji_doshki_geroju_radjanskogo_sojuzu_i_i_protoporopovu/2020-10-09-237, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК
РОДУ КОВАЛЕВСЬКИХ**

23 листопада 2020 року у селі Ярошівка (Дергачівський р-н) місцева громада встановила пам'ятник, який буде нагадувати їм про славних односельців.

Ініціаторами стали Володимир Брехунченко та Володимир Мартиненко з сусідніх сіл.

«Шляхетська родинна гілка розпочинається з Семена Ковалевського, який був сотником містечка Вільшана. Цікавий факт, що в їхній лінії багато видатних діячів. Наприклад, Петро був одним із прихильників відкриття Харківського імператорського університету. Але одним з найвідоміших є міністр народної освіти і відкривач Донбасу Євграф Ковалевський. Він дозволяв друкувати українські книги та перевидавати «Кобзар» Тараса

Шевченка. Також не треба забувати, що у садибі Андрія Ковалевського знайшов свій прихисток український філософ Григорій Сковорода, який там і помер», – розповів доктор історичних наук Володимир Маслійчук.

За його словами, на території садиби має бути і склеп родини, який до сих пір не вдалося відшукати.

Джерело інформації:

На Харківщині відкрили пам'ятний знак роду Ковалевських (фото) [Електронний ресурс] // Медиа група «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2020/11/23/na-harkivshhini-vidkrili-pam-yatnij-znak-rodu-kovalevskih-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ СУБОТИ

1 грудня 2020 року на фасаді будівлі Борівської районної ради було встановлено меморіальну дошку Миколі Миколайовичу Суботі.

З 1967 по 1985 роки М. Субота очолював Борівський район.

Саме під його керівництвом розпочалася розбудова та осучаснення селища Борова, досягнуті домовленості та налагоджена співпраця з газобудівниками Польської республіки. За час його керівництва в Боровій побудовано дитячий садок, районну лікарню, котельні, багатоповерхові будинки на провулку Миру та 14-му кварталі, систему водогону та каналізації, газокompресорну станцію.

1-го грудня виповнилось рівно 100 років з дня народження Миколи Миколайовича Суботи.

Джерело інформації :

В смт. Борова вшанували пам'ять визначного керівника району [Електронний ресурс] // Борівська районна державна адміністрація.- Режим доступу: <http://borova-rda.kh.gov.ua/news/158/80348>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Пам'яті визначного керівника // Слово ветерана Харківщини.- 2020.- 11 – 17 груд.

<https://www.facebook.com/borivskarda/photos/pcb.2186608474802967/2186607601469721/?type=3&theater>

